
ФІНАНСИ. БАНКІВСЬКА СПРАВА

УДК 336.02

К. Є. Лавров, здобувач

**ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПРАВОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ
РЕАЛІЗАЦІЇ ФІНАНСОВОЇ ПОЛІТИКИ В УКРАЇНІ**

Анотація. У статті на основі сприйняття фінансової політики як системи управління, зі своїм, специфічним об'єктом, наводиться трактування ролі та елементного складу організаційно-правового забезпечення її реалізації. Через призму діючого законодавства виявлено особливості функціональної та ієрархічної структур організаційно-правового забезпечення реалізації фінансової політики в Україні.

Ключові слова: державні органи реалізації фінансової політики, ієрархія державних органів, організаційно-правове забезпечення, фінансова політика, функції державних органів.

К. Е. Лавров, соискатель

**ОСОБЕННОСТИ ОРГАНИЗАЦИОННО-ПРАВОВОГО ОБЕСПЕЧЕНИЯ
РЕАЛИЗАЦИИ ФИНАНСОВОЙ ПОЛИТИКИ В УКРАИНЕ**

Аннотация. В статье на основе восприятия финансовой политики как системы управления, со своим, специфическим объектом, приводится трактовка роли и элементного состава организационно-правового обеспечения ее реализации. Через призму действующего законодательства выявлены особенности функциональной и иерархической структур организационно-правового обеспечения реализации финансовой политики в Украине.

Ключевые слова: государственные органы реализации финансовой политики, иерархия государственных органов, организационно-правовое обеспечение, финансовая политика, функции государственных органов.

K. Ye. Lavrov, degree seeker

**FEATURES OF THE ORGANIZATIONAL-LEGAL SUPPORT
OF FINANCIAL POLICY IN UKRAINE**

Abstract. In the article interpretation of the role and elementary structure of organizational-legal support of its realization is aimed based on the perception of the financial policy as a system management of its specific object. The features of the functioning and the hierarchic structure of the organizational-legal support realization of the financial policy of Ukraine are defined through the prism of current legislation.

Keywords: government agencies implement of the financial policies, hierarchy of government, organizational and legal support, financial policies, functions of public bodies.

Актуальність теми. Надзвичайно важливим орієнтиром для держави на даному етапі є робота та реалізація дієвої фінансової політики стимулювання залучення довгострокових інвестицій в економіку України. Об'єктом фінансової політики в такому випадку є діяльність державних органів, суб'єктів господарювання та фізичних осіб з приводу формування та використання інвестиційних ресурсів в масштабах країни, а суб'єктом – держава, а точніше державні органи, котрі конкретизують загальну мету, заходи та засоби реалізації фінансової політики, а також ініціюють виконання визначених заходів.

Постановка проблеми. Надзвичайно важливу роль у процесі реалізації фінансової політики відіграє підсистема організаційно-правового забезпечення як проміжна ланка, яка поєднує суб'єкт та об'єкт. Від адекватності функціонування даної проміжної ланки напряму залежить досягнення мети. Організаційно-правове забезпечення повинно бути влаштоване так, щоб, з одного боку, бути спроможним забезпечити динаміку керованої системи до визначеної мети, а з ін-

ФІНАНСИ. БАНКІВСЬКА СПРАВА

шого боку, мінімізувати виникнення «шумів» у вигляді викривлення або недотримання визначених орієнтирів або планів дій та ігнорування принципів фінансової політики.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У науковій літературі відсутній єдиний підхід до розуміння сутності організаційно-правового забезпечення. Воно розглядається крізь призму положень законодавства, органів державного регулювання та їхніх функцій [1], розподілу функцій та повноважень між державними органами [2; 3], організаційного, методичного, нормативно-правового забезпечення [4], законодавчо визначених механізмів взаємодії державних установ [5] тощо. Відсутність уніфікованого підходу до змісту й елементного складу організаційно-правового забезпечення зумовлена тим, що хоча проблематиці даної підсистеми у різних сферах діяльності й присвячено багато публікацій, вони, як правило, не містять трактування самого поняття. У той час як розгляд наукової проблеми без формулювання чіткого розуміння її предмету пов'язаний з ризиком неповного його відображення або включення до його складу зайвих елементів у ході дослідження.

Метою даної статті є визначення складу поняття «організаційно-правове забезпечення» та узагальнення основних особливостей організаційно-правового забезпечення реалізації фінансової політики в Україні.

Виклад основного матеріалу. Визначальною для трактування організаційно-правового забезпечення є його мета як проміжна ланка між керуючою підсистемою (суб'єктом прийняття рішень) та керованою підсистемою, яка полягає у безпосередньому виконанні комплексу визначених заходів. З огляду на це можна з упевненістю стверджувати, що підсистема організаційно-правового забезпечення включає суб'єктів, які безпосередньо втілюють рішення керуючої підсистеми. Складність та багатогранність фінансової політики на рівні держави зумовлює необхідність наділення даних суб'єктів повноваженнями, узгодження їхніх дій та забезпечення відповідальності за результати. Тому особи, що безпосередньо реалізують фінансову політику держави, повинні бути об'єднані в структури з чіткою ієрархією та визначеним набором функцій і повноважень – державні органи. Від оптимальності функціонування системи державних органів залежить її здатність втілювати конкретні рішення керуючої підсистеми та екстраполювати їх на усю територію країни.

Тож необхідними складовими організаційно-правового забезпечення фінансової політики є: державні органи, розподіл функцій та повноважень між ними, ієрархія та підпорядкування державних органів. Перелічені складові дозволяють якнайповніше охопити різні підходи до трактування змісту поняття «організаційне забезпечення», усунути суперечності та неконкретність трактувань [6] та відповідають змісту організаційної функції менеджменту [7].

Проте організаційна складова є лише частиною організаційно-правового забезпечення. Діяльність державних органів з фінансової політики, як і будь-яка діяльність взагалі, потребує також відповідного матеріально-технічного забезпечення. Складовою організаційно-правового забезпечення є базисом та об'єднуючим фактором для усіх вищезазваних елементів, є правове забезпечення як сукупність законодавчих норм, що визначають розподіл повноважень та механізм взаємодії державних органів, їхнє матеріально-технічне забезпечення та допустимі методи впливу на керовану підсистему.

Обґрунтоване уявлення про сутність організаційно-правового забезпечення та його місце в системі фінансової політики представлено схематично на рис. 1.

В Україні керуючою підсистемою фінансової політики залучення довгострокових інвестицій в економіку є Верховна Рада України (ВРУ). Статтею 85 Конституції передбачені такі повноваження даного органу в сфері фінансової політики [8]:

- прийняття законів, що відповідає формуванню основ загального правового поля держави та правового поля фінансової політики зокрема;

ФІНАНСИ. БАНКІВСЬКА СПРАВА

Рис. 1. Підсистема організаційно-правового забезпечення у системі фінансової політики залучення довгострокових інвестицій в економіку України

- визначення засад внутрішньої та зовнішньої політики, що по відношенню до фінансової сфери конкретизується Бюджетним кодексом України (БКУ) [9], згідно з яким ВРУ затверджує «Основні напрями бюджетної політики на наступний бюджетний період» (документ, в якому конкретизуються основні завдання бюджетної та пріоритети податкової політики, особливості міжбюджетних відносин та реалізації державних цільових програм), тобто ВРУ визначає загальні орієнтири такої складової фінансової політики, як формування й використання ресурсів держави;
- затвердження Державного бюджету України (ДБУ) та внесення змін до нього, затвердження загальнодержавних програм, а також затвердження рішень про надання й отримання Україною позик, тобто безпосереднє визначення планових показників формування і використання ресурсів держави;
- надання згоди на призначення Президентом Прем'єр-міністра України та здійснення контролю за діяльністю Кабінету міністрів України (КМУ), що визначає можливості впливу ВРУ

ФІНАНСИ. БАНКІВСЬКА СПРАВА

на систему органів виконавчої влади загалом, в тому числі й у сфері реалізації фінансової політики;

- призначення та звільнення голови та членів Рахункової палати України, котра згідно з БКУ є органом парламентського контролю за використанням коштів ДБУ, що знову ж таки пов'язано з формуванням і використанням ресурсів держави;

- призначення та звільнення голови Національного банку України (НБУ) за поданням Президента та половини складу Ради НБУ, що визначає вплив ВРУ на здійснення грошово-кредитної політики;

- надання згоди на призначення та звільнення Президентом голів Антимонопольного комітету України (АМКУ) та Фонду державного майна України (ФДМУ), що є додатковим важелем впливу ВРУ на державні органи економічного та фінансового профілю.

Тож формально ВРУ має досить широкий спектр повноважень у визначенні цільової підсистеми фінансової політики, особливо якщо конкретизувати першу позицію наведеного вище списку. У статті 92 Конституції вказано, що виключно законами України (що фактично означає – виключно ВРУ) визначаються і встановлюються: засади використання природних ресурсів, основи соціального захисту, регулювання праці та зайнятості, правовий режим власності, система оподаткування, податки і збори, засади функціонування фінансового ринку, порядок утворення і погашення державного боргу тощо. На практиці ж повноваження ВРУ щодо визначення мети, завдань, принципів фінансової політики та комплексу заходів щодо її втілення не дуже широкі, що стане зрозуміло з подальшого розгляду ролі у даному процесі Президента України та органів виконавчої влади.

Згідно з Конституцією досить широкі повноваження, які так чи інакше дозволяють впливати на цільові орієнтири фінансової політики, сконцентровані у віданні Президента України. Згідно зі статтею 106 він:

- призначає за згодою ВРУ Прем'єр-міністра та припиняє його повноваження (без обов'язкової згоди ВРУ);

- призначає та звільняє членів КМУ за поданням Прем'єр-міністра, керівників центральних органів виконавчої влади та голів місцевих державних адміністрацій;

- призначає половину складу Ради НБУ;

- утворює, реорганізовує та ліквідує за поданням Прем'єр-міністра центральні органи виконавчої влади;

- підписує закони, прийняті ВРУ, та має право накладати вето на них;

- визначає кандидатуру на посаду голови НБУ (що не вказано в ст. 106, але витікає зі ст. 85).

Президент України, як і ВРУ, наділений законодавчими повноваженнями, а верховенство законів, прийнятих парламентом, над його указами не достатньо конкретизоване. Одним з найбільш яскравих прикладів практичної реалізації законодавчих повноважень Президента у сфері фінансової політики є указ «Про спрощену систему оподаткування, обліку та звітності суб'єктів малого підприємництва» [10], котрий, незважаючи на виключні повноваження ВРУ у податковій сфері, діяв в Україні з 1998 по 2012 рік. Крім того, в руках Президента сконцентровано значні повноваження щодо судової гілки влади (призначає третину Конституційного Суду, утворює суди, призначає Генерального прокурора), що ускладнює оскарження дій виконавчої влади загалом і Президента зокрема.

Більшість органів виконавчої влади концентруються у системі органів КМУ. У статті 116 Конституції України прямо вказано, що КМУ забезпечує проведення фінансової політики. У сфері фінансової політики КМУ:

- розробляє і здійснює загальнодержавні програми;

- розробляє проект закону про ДБУ, забезпечує його виконання та звітує перед ВРУ;

- забезпечує здійснення зовнішньоекономічної діяльності та митної справи.

КМУ так само, як і Президент, має повноваження щодо постанов і розпоряджень, які є обов'язковими до виконання, що зумовлює ще більше розпорощення законодавчих повноважень.

ФІНАНСИ. БАНКІВСЬКА СПРАВА

Важливою складовою виконавчої влади в Україні є місцеві державні адміністрації, які згідно зі статтею 119 Конституції виконують наступні функції, що безпосередньо пов'язані з реалізацією фінансової політики:

- виконання державних і регіональних програм;
- підготовку та виконання обласних і районних бюджетів та звітів про їхнє виконання.

Центральне місце серед органів виконавчої влади займає КМУ. До складу системи органів КМУ станом на кінець 2013 року входили 18 міністерств, 24 служби, 16 агентств, 11 інспекцій, 5 центральних органів виконавчої влади зі спеціальним статусом, Пенсійний фонд України, 5 національних комісій [11]. Даний перелік складено за інформацією офіційного урядового веб-порталу, але необхідно вказати, що він не є повним. В Україні діють органи й установи, котрі знаходяться у підпорядкуванні міністерств і відомств, але не включені до нього, наприклад: Фонд соціального захисту інвалідів (Міністерство соціальної політики України), Державний фонд сприяння молодіжному житловому будівництву (КМУ), а також державні органи, які наділені повноваженнями у сфері фінансової політики, але не підпорядковані КМУ. Всі органи системи КМУ так чи інакше пов'язані з втіленням фінансової політики, але розглядати їх у повному складі у рамках даного дослідження неможливо, тому зосередимо увагу на установах, що концентрують основні повноваження у сфері фінансової політики.

Нормативно-правове забезпечення фінансових відносин.

Для висновку щодо вітчизняних особливостей організаційно-правового забезпечення даної складової фінансової політики достатньо систематизувати та доповнити подану вище інформацію про її керуючу підсистему. Правове поле фінансових відносин та фінансової політики в Україні формується у взаємодії ВРУ, Президента, КМУ та підпорядкованих йому органів. Причому існує суттєве зміщення повноважень щодо створення нормативно-правової бази на користь Президента:

- виключне право ВРУ на прийняття законів значною мірою обмежується правом Президента на накладання вето;
- ВРУ позбавлена важелів впливу на процес виконання прийнятих законів, оскільки виконавча влада підзвітна й підконтрольна фактично лише Президенту;
- Президент має широкі повноваження щодо судової гілки влади;
- Президент має законодавчі повноваження у вигляді права на прийняття обов'язкових до виконання указів;
- підконтрольна Президенту система органів КМУ також має права законодавчого за своєю сутністю характеру.

Значною складовою у формуванні правового поля фінансової політики є НБУ, Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку (НКЦПФР) та Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг (НКДРРФП). Названі структури комбінують діяльність органів виконавчої влади (нагляд і контроль за функціонуванням фінансових установ) із формуванням правового поля фінансово-посередницької діяльності, адже можуть приймати обов'язкові до виконання рішення. Необхідно зауважити, що усі названі установи є незалежними від МФУ – вони самостійно розробляють та реалізують державну політику у відповідних сферах фінансового ринку і є фактично підпорядкованими Президентові та лише підзвітними ВРУ [12; 13; 14].

Політика формування та використання ресурсів держави.

Даний елемент фінансової політики потребує розгляду за двома відносно незалежними складовими, які відповідно пов'язані з формуванням та використанням ресурсів держави.

По лінії використання коштів держави в Україні функціонує досить розгалужена система органів, що зумовлено розмежованістю окремих каналів витрачання. Напрямки використання коштів ДБУ визначаються ВРУ через щорічне ухвалення відповідного закону. Важливе місце в цьому процесі займає Міністерство фінансів України (МФУ). Згідно з положенням [15] МФУ «є головним органом у системі центральних органів виконавчої влади з формування та забезпечення реалізації державної фінансової, бюджетної, а також податкової і митної політики (крім адміністрування податків, зборів, митних платежів та реалізації податкової і митної політики),

ФІНАНСИ. БАНКІВСЬКА СПРАВА

політики у сфері державного фінансового контролю, казначейського обслуговування бюджетних коштів, бухгалтерського обліку, випуску і проведення лотерей, організації та контролю за виготовленням цінних паперів, документів суворої звітності, видобутку, виробництва, використання та зберігання дорогоцінних металів і дорогоцінного каміння, дорогоцінного каміння органічного утворення та напівдорогоцінного каміння, їхнього обігу та обліку, у сфері запобігання і протидії легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом, або фінансуванню тероризму». Досить широкий перелік повноважень, який, проте, не зовсім відповідає реальному стану речей, особливо щодо оподаткування. МФУ дійсно виконує широкий перелік функцій щодо формування та втілення політики використання коштів ДБУ та місцевих бюджетів, зокрема:

- готує та подає на затвердження проект „Основних напрямів бюджетної політики на наступний бюджетний період”;
- забезпечує процес складання проекту ДБУ та подає його на розгляд ВРУ;
- організовує процес виконання ДБУ, забезпечує касове виконання й облік через Державну казначейську службу України (ДКСУ) та контроль через Державну фінансову інспекцію;
- звітує про виконання ДБУ;
- забезпечує управління державним боргом;
- місцеві фінансові органи виконують аналогічні функції щодо місцевих бюджетів.

Таким чином, МФУ є органом, що створює умови для виконання видаткової частини ДБУ та забезпечує діяльність держави щодо боргового фінансування, але кошти Державного та місцевих бюджетів не відображають повністю фінансові ресурси держави. Значні суми коштів концентруються державою у позабюджетних фондах: ПФУ, Фонді соціального страхування з тимчасової втрати працездатності (ФСС ТВП), Фонді загальнообов'язкового державного соціального страхування України на випадок безробіття (ФСС Б) та Фонді соціального страхування від нещасних випадків на виробництві та професійних захворювань України (ФСС НВВ та ПЗ). Особливості формування та використання коштів названих фондів визначаються законами України, нормативними актами виконавчої влади та документами самих фондів, МФУ виконує лише функцію касового обслуговування, бухгалтерського обліку операцій через ДКСУ та контролю через Держфінінспекцію.

Особливим аспектом організації витрачання коштів держави, який не можна оминати увагою, є парламентський контроль. В Україні він здійснюється Рахунковою палатою. Рахункова палата України є органом фінансового контролю за витрачанням коштів держави, який підзвітний та підконтрольний ВРУ.

Основи формування ресурсів держави визначаються ВРУ (з відповідною корекцією на повноваження Президента), оскільки саме парламент має право на встановлення податків та прийняття остаточного рішення щодо фінансування бюджету за рахунок запозичень. Основним виконавчим органом, який забезпечує формування ресурсів держави в Україні, є Міністерство доходів і зборів України (МДЗУ). Його функції у системі органів реалізації фінансової політики обмежуються адмініструванням оподаткування та сплати внесків на загальнообов'язкове державне соціальне страхування. Податкові органи були об'єднані в єдине відомство, що отримало статус міністерства, лише у 2012 році. До отримання даного статусу було пройдено досить довгий шлях – до 1998 року вони підпорядковувалися МФУ [17], з 1998 до 2012 – напряму КМУ, але без статусу міністерства [18]. Питання щодо статусу та підпорядкування органів адміністрування податків, на нашу думку, принципове, адже політика формування та використання ресурсів держави повинна бути цілісною та взаємоузгодженою. У практиці іноземних держав питання підпорядкованості фіскальних органів вирішується залежно від об'єктивних особливостей розвитку їхніх економік. Проте слід враховувати, що виведення податкових органів з підпорядкування МФУ веде до зниження інтерактивності зворотнього зв'язку між доходами та видатками бюджету, що може спричинити порушення принципу фіскальної достатності оподаткування. У разі надмірної орієнтації діяльності МДЗУ на наповнення бюджету податковий тягар може зрости при одночасній неефективності витрачання коштів.

ФІНАНСИ. БАНКІВСЬКА СПРАВА

Грошово-кредитна політика.

Грошово-кредитна політика в Україні здійснюється НБУ. Причому основною функцією НБУ визначене забезпечення стабільності грошової одиниці України [12]. Надмірна концентрація діяльності нацбанку на стабільності гривні є незрозумілою, адже в економічній науці вже давно визнано, що курс валюти є інструментом управління економікою. Орієнтуючись на його стабільність, держава позбавляє себе цього інструменту і несе додаткові витрати щодо його підтримання. НБУ має монопольне право на емісію національної валюти, але діяльність щодо підтримання рівноваги її курсу стикається з повноваженнями МФУ. Міністерство приймає рішення про емісію ОВДП, що прямо впливає на попит і пропозицію національної валюти на ринку, а отже і результати регулювання не тільки курсу гривні, але й інших параметрів фінансового ринку (ставка відсотка, структура активів банків, рентабельність їхньої діяльності тощо).

Валютний контроль в Україні також покладений на НБУ та МФУ і здійснюється через встановлення вимог до проведення валютних операцій та ліцензування [18].

Митна політика.

Під митною політикою слід розуміти неподаткову (нетарифну) складову державного регулювання зовнішньоекономічної діяльності. Податковий елемент митної справи доцільніше розглядати в комплексі формування ресурсів держави. В Україні митна політика реалізується через нетарифний контроль з боку митниць (органи МДЗУ) та встановлення вимог за такими напрямками:

- санітарно-епідеміологічний контроль (Державна санітарно-епідеміологічна служба України, підконтрольна КМУ через Віце-прем'єр-міністра та Міністра охорони здоров'я) [19];
- ветеринарний контроль (Державна ветеринарна та фітосанітарна служба України, підконтрольна КМУ через Міністра аграрної політики та продовольства) [20];
- карантинний контроль (Державна ветеринарна та фітосанітарна служба України) [20];
- радіологічний контроль (Державна екологічна інспекція України, підконтрольна КМУ через Міністра екології та природних ресурсів) [21];
- екологічний контроль (Державна екологічна інспекція України) [21];
- гемологічний контроль (Державний гемологічний центр МФУ) [22].

Політика щодо розкриття та поширення фінансової інформації.

У складі фінансової політики важливе місце посідає політика щодо розкриття та поширення фінансової інформації, оскільки доступна інформація значною мірою впливає на поведінку фізичних осіб та суб'єктів господарювання щодо формування та використання інвестиційних ресурсів. Фінансову інформацію слід поділяти за обсягом охоплення на макроекономічну та дані про діяльність окремих суб'єктів господарювання. Функції щодо збору, обробки та оприлюднення макроекономічної інформації в Україні розподілені між декількома структурами. Державна служба статистики опрацює та публікує дані економічного та соціального змісту у частині, що не стосується фінансової діяльності. Показники виконання Державного та зведеного бюджетів формуються та оприлюднюються ДКСУ та МФУ, у розрізі окремих місцевих бюджетів інформація надається місцевими органами влади і є менш доступною та неоперативною, оскільки часто публікується лише у місцевих друкованих виданнях. Дані про функціонування банківської системи збирає та поширює НБУ. Показники діяльності фінансових установ небанківського типу та фондового ринку публікуються відповідно НКДРРФП та НКЦПФР. Описана розпорошеність функцій частково виправдана специфікою здійснення контролю та подання звітних даних установами окремих секторів фінансової системи, але вона зумовлює суттєву проблему у вигляді ускладнення адекватного опрацювання інформації користувачами. Дані подаються неоднорідно, часто неоперативні, неспівставні та суперечливі, методологія розрахунку та представлення показників іноді незрозуміла та постійно змінюється.

Оприлюднення інформації про діяльність окремих суб'єктів господарювання знаходиться в компетенції їхнього керівництва. Зобов'язані оприлюднювати фінансову інформацію лише емітенти. Відбувається це через Агентство з розвитку інфраструктури фондового ринку України (АРІФ-РУ), яке належить до системи органів НКЦПФР.

Систематизуємо наведену вище інформацію щодо організаційно-правового забезпечення фінансової політики в Україні (табл. 1).

ФІНАНСИ. БАНКІВСЬКА СПРАВА

Таблиця 1
Розподіл функцій та ієрархічні зв'язки у системі державних органів реалізації фінансової політики в Україні

Державні органи	Основні функції	Підпорядкованість державного органу
1	2	3
ВРУ	<ul style="list-style-type: none"> - формування правового поля держави (за погодженням з Президентом) - формування правового поля фінансової політики (за погодженням з Президентом) - затвердження основних напрямів бюджетної політики на рік - розгляд проекту та ухвалення закону про ДБУ на рік - визначення джерел доходів бюджетів - участь у формуванні керівного складу деяких органів виконавчої влади 	-
Рахункова палата України	<ul style="list-style-type: none"> - здійснення парламентського контролю за використанням бюджетних коштів через 	ВРУ
Президент України	<ul style="list-style-type: none"> - погодження законів, прийнятих ВРУ - формування керівного складу органів виконавчої влади (кандидати на деякі посади погоджуються з ВРУ) - управління системою органів виконавчої влади через їх утворення, ліквідацію чи реорганізацію 	-
КМУ	<ul style="list-style-type: none"> - організація процесу складання і виконання ДБУ - формування правового поля фінансової політики в межах компетенції 	Президент України
МФУ	<ul style="list-style-type: none"> - складання проекту основних напрямів бюджетної політики на рік - складання проекту ДБУ - на рівні підпорядкованих територіальних органів – складання проектів місцевих бюджетів - забезпечення виконання бюджетів - управління державним боргом - формування правового поля фінансової політики в межах компетенції - касове виконання бюджетів та обслуговування розпорядників і одержувачів - ведення бюджетного обліку - здійснення попереднього бюджетного контролю - формування бюджетної звітності 	КМУ, Президент України
ДКСУ	<ul style="list-style-type: none"> - здійснення контролю за використанням бюджетних коштів 	МФУ
Державна фінансова інспекція	<ul style="list-style-type: none"> - здійснення контролю за використанням бюджетних коштів 	МФУ

ФІНАНСИ. БАНКІВСЬКА СПРАВА

Продовження таблиці 1

1	2	3
МДЗУ	- адміністрування податків і зборів - формування правового поля фінансової політики в межах компетенції	Президент України
Державна служба статистики України	- формування та оприлюднення статистичної інформації щодо економічного та соціального становища	КМУ
НБУ	- формування та здійснення грошово-кредитної політики - формування правового поля банківської діяльності - здійснення нагляду та контролю за діяльністю банків - формування правового поля проведення операцій з валютою - здійснення валютного контролю - формування та оприлюднення банківської статистики	Президент України
НКЦПФР	- формування правового поля обігу цінних паперів - формування та втілення державної політики у сфері фондового ринку	Президент України
АРІФРУ	- здійснення контролю та нагляду за фондовим ринком - формування та публікація статистики фондового ринку - забезпечення відкритого доступу до фінансової інформації про емітентів	НКЦПФР
НКДРРФП	- формування правового поля діяльності з надання фінансових послуг (крім банківської та фондової сфер) - формування та впровадження державної політики щодо ринку фінансових послуг (крім банківської та фондової сфер) - здійснення нагляду та контролю за діяльністю фінансових установ (крім банківської та фондової сфер)	Президент України
Місцеві державні адміністрації	- формування та публікація статистики про діяльність фінансових установ (крім банківської та фондової сфер) - організація процесу складання і виконання місцевих бюджетів	Президент України

ФІНАНСИ. БАНКІВСЬКА СПРАВА

Таким чином, нам вдалося через призму чинного законодавства систематизувати розподіл функцій та ієрархічні зв'язки у системі основних державних органів реалізації фінансової політики в Україні. Відсутність уваги до матеріально-технічної складової цього процесу зумовлена тим, що її розгляд повинен відбуватися через аналіз реальних показників на основі виявлених зв'язків, тобто є предметом другої частини дослідження.

Висновки.

1. Організаційно-правове забезпечення реалізації фінансової політики є проміжною ланкою, яка забезпечує керуючий вплив суб'єкта управління на об'єкт (поведінку державних установ, підприємств та фізичних осіб щодо залучення, розподілу і використання вартості). До складу організаційно-правового забезпечення входять такі елементи:

- правове поле фінансової політики;
- державні органи у сфері фінансової політики;
- розподіл функцій та повноважень між державними органами у сфері фінансової політики;
- ієрархія та підпорядкування державних органів у сфері фінансової політики;
- матеріально-технічне забезпечення державних органів у сфері фінансової політики.

2. На основі виявлених ієрархічних взаємозв'язків можна констатувати, що діюча система організаційно-правового забезпечення реалізації фінансової політики в Україні є сконцентрованою у площині повноважень Президента України. Виявлена концентрація не відповідає конституційній ролі даної особи у державі. Повноваження, які за своїм характером повинні перебувати у віданні колегіальних органів, передані єдиній особі, що спричиняє надмірне навантаження на єдиного фахівця, а це, у свою чергу, може провокувати невваженість та неоптимальність прийнятих рішень.

3. Окремі аспекти фінансової політики розпорозені між взаємно незалежними органами. Особливо яскраво це проявляється у сфері фінансового ринку, окремі сегменти якого регулюються взаємно незалежними органами. Така особливість організаційно-правового забезпечення реалізації фінансової політики не дозволяє підтримувати її цілісність, а відповідно, і спрямованість до єдиної мети – стимулювання розвитку економіки.

Тож одним з основних напрямків подальшої роботи держави та наукових досліджень у сфері фінансової політики повинно бути обґрунтування оптимальної побудови підсистеми організаційно-правового забезпечення її реалізації.

Література

1. Міненко В. Л. Перспективи розвитку організаційно-правового забезпечення державного регулювання ринку праці та зайнятості населення в Україні / В. Л. Міненко // Держава та регіони. Серія: Державне управління. – 2010. – №2. – С. 190-194.
2. Черновська М. М. Організаційно-правові засади формування доходів органів місцевого самоврядування / М. М. Черновська // Сталій розвиток економіки. – 2010. – №2. – С. 133-136.
3. Костюк А. В. Організаційно-правове забезпечення основних напрямків державного фінансового контролю [Електронний ресурс] / А. В. Костюк // Форум права. – 2012. – №2. - Режим доступу: <http://archive.nbuv.gov.ua/e-journals/FP/2012-2/12kavdfk.pdf>
4. Шкуратов О. І. Організаційно-правовий механізм забезпечення еколого-економічної безпеки аграрного виробництва / О. І. Шкуратов // Агроекологічний журнал. – 2012. – №1. – С. 10-14.
5. Журавський О. А. Організаційно-правове забезпечення адміністративного судочинства України за умов судово-правової реформи / О. А. Журавський // Вісник Академії праці і соціальних відносин Федерації професійних спілок України. Серія: Право та державне управління. – 2011. – №4. – С. 67-71.
6. Островерхова Г. В. Сутність та структура організаційного забезпечення інноваційної діяльності [Електронний ресурс] / Г. В. Островерхова // Цифровий репозиторій ХНУМГ ім. О.М. Бекетова. - Режим доступу: <http://eprints.kname.edu.ua/29738/1/45.pdf>
7. Лазеба Є. С. Основні функції управління підприємством та їх взаємозв'язок / Є. С. Лазеба // Наукові праці Полтавської державної аграрної академії. Серія: Економічні науки. – 2012. – №1, Т. 3. – С. 81-85.
8. Конституція України: Закон України № 254к/96-ВР від 28.06.1996 р. [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. - Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/254k/96-vr/>
9. Бюджетний кодекс України: Закон України № 2456-VI від 08.07.2010 р. [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. - Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2456-17/>
10. Про спрощену систему оподаткування, обліку та звітності суб'єктів малого підприємництва : Указ від 03.07.1998 р. № 727/98 [Електронний ресурс] / Президент України. - Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/727/98>.
11. Центральні органи виконавчої влади [Електронний ресурс]. - Режим доступу: http://www.kmu.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=246398107&cat_id=245427152

ФІНАНСИ. БАНКІВСЬКА СПРАВА

12. Про Національний банк України : Закон України від 20.05.1999 р. № 679-XIV [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. - Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/679-14>
13. Про Національну комісію з цінних паперів та фондового ринку : Указ від 23.11.2011 р. № 1063/2011 [Електронний ресурс] / Президент України. - Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/1063/2011>.
14. Про Національну комісію, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг : Указ від 23.11.2011 р. № 1070/2011 [Електронний ресурс] / Президент України. - Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/1070/2011>
15. Про Положення про Міністерство фінансів України : Указ від 08.04.2011 р. № 446/2011 [Електронний ресурс] / Президент України. - Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/446/2011>
16. Про внесення змін і доповнень до Закону України «Про Державну податкову службу в Україні» : Закон України від 24.12.1994 р. № 3813-XII [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. - Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/3813-12>
17. Про внесення змін до Закону України «Про Державну податкову службу в Україні» : Закон України від 05.02.1998 р. № 83/98-ВР [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. - Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/83/98-вр/page2>
18. Про систему валютного регулювання і валютного контролю : Декрет від 19.02.1993 р. № 15-93 [Електронний ресурс] / Кабінет Міністрів України. - Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/15-93>
19. Про Положення про Державну санітарно-епідеміологічну службу України : Указ від 06.04.2011 р. № 400/2011 [Електронний ресурс] / Президент України. - Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/400/2011>
20. Про затвердження Положення про Державну ветеринарну та фітосанітарну службу України : Указ від 13.04.2011 р. № 464/2011 [Електронний ресурс] / Президент України. - Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/464/2011>
21. Про Положення про Державну екологічну інспекцію України : Указ від 13.04.2011 р. № 454/2011 [Електронний ресурс] / Президент України. - Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/454/2011>
22. Про внесення змін до Положення про Державний гемологічний центр України : Наказ від 19.07.2004 р. № 465 [Електронний ресурс] / Міністерство фінансів України. - Режим доступу: http://www.gems.org.ua/alldoc/pol_2012.doc

References

1. Minenko, V. L. (2010). Prospects for the development of organizational and legal support for state regulation of the labor market and employment in Ukraine. *Countries and regions. Series: Public administration*, 2, 190-194 .
2. Chernovska, M. (2010). The organizational-legal principles of incomes formation of local governments. *Sustainable Economics*, 2, 133-136 .
3. Kostyuk, A. V. (2012). The organizational-legal support of basic directions of state financial control. *Forum prava*, 2. Retrieved from <http://archive.nbuv.gov.ua/e-journals/FP/2012-2/12kavdfk.pdf>
4. Shkuratov, O. (2012). The organizational-legal mechanisms of ensure the ecological and economic security of agricultural production. *Agroecological journal*, 1, 10-14.
5. Zhuravskiy, A. A. (2011). The organizational-legal support of Administrative Procedure of Ukraine under conditions of judicial reform. *Journal of the Academy of Labor and Social Relations Federation of Trade Unions of Ukraine. Series: Law and Governance*, 4, 67-71 .
6. Ostroverkhova, H. V. (n.d.). *The essence and structure of organizational support innovation activity*. Retrieved from <http://eprints.kname.edu.ua/29738/1/45.pdf>
7. Lazeba, Ye. S. (2012). The main functions of business management of the enterprise and their relationship. *Scientific papers of Poltava State Agrarian Academy. Series: Economics*, 1(3), 81-85 .
8. *Constitution of Ukraine: Law of Ukraine of 28.06.1996 № 254к/96-ВР*. (1996). Retrieved from <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр/>
9. *The Budget Code of Ukraine: Law of Ukraine of 08.07.2010 № 2456 -VI*. (2010). Retrieved from <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2456-17/>
10. *A simplified system of taxation, accounting and reporting of subjects small business: Decree of 03.07.1998 , № 727/ 98*. (1998). Retrieved from <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/727/98>.
11. *Central Executive Authorities*. (n.d.). Retrieved from http://www.kmu.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=246398107&cat_id=245427152
12. *On the National Bank of Ukraine: Law of Ukraine from 20.05.1999, № 679-XIV*. (1999). Retrieved from <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/679-14>
13. *On the National Commission on Securities and Stock Market: Decree of 23.11.2011, № 1063/2011*. (2011). Retrieved from <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/1063/2011>.
14. *On the National Commission for the State Regulation of Financial Services Markets: Decree of 23.11.2011, № 1070/2011*. (2011). Retrieved from <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/1070/2011>
15. *On the Regulation of the Ministry of Finance of Ukraine: Decree of 08.04.2011, № 446/2011*. (2011). Retrieved from <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/446/2011>
16. *On Amendments and Additions to the Law of Ukraine "On the State Tax Service of Ukraine" Law of Ukraine from 24.12.1994, № 3813 -XII*. (1994). Retrieved from <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/3813-12>
17. *On Amending the Law of Ukraine "On the State Tax Service of Ukraine" Law of Ukraine from 05.02.1998, № 83/98-ВР*. (1998). Retrieved from <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/83/98-вр/page2>
18. *On a system of currency regulation and currency control: Decree of 19.02.1993, № 15-93*. (1993). Retrieved from <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/15-93>

ФІНАНСИ. БАНКІВСЬКА СПРАВА

19. *On Regulations of the State Sanitary and Epidemiological Service of Ukraine: Decree of 06.04.2011, № 400/2011.* (2011.) Retrieved from <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/400/2011>

20. *On approval of the State Veterinary and Phytosanitary Service of Ukraine: Decree of 13.04.2011, № 464/2011.* (2011.) Retrieved from <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/464/2011>

21. *About the provisions of State Environmental Inspection of Ukraine: Decree of 13.04.2011, № 454/2011.* (2011). Retrieved from <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/454/2011>

22. *On Amendments to the Regulations of the State Gemological Centre of Ukraine: Order of 19.07.2004, № 465.* (2004). Retrieved from http://www.gems.org.ua/alldoc/pol_2012.doc

Надійшла 20.10.2013